

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ НЕФІНАНСОВИХ АКТИВІВ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

О.О. Пузик, студентка

К.Р. Шпатаковська, студентка

науковий керівник: С.В. Сирцева, к.е.н., доцент

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

З набуттям чинності окремих Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі доволі суттєвих змін зазнали методологічні та методичні положення бухгалтерського обліку в установах державного сектору. Зокрема, оновлений термінологічний апарат, склад і класифікаційні ознаки об'єктів обліку, порядок визнання та первісної оцінки, методика обліку окремих об'єктів. Окремі методологічні та методичні положення є абсолютно новими для бухгалтерського обліку бюджетних установ [1]. Також, науковцями та практиками акцентується важливість модернізації бухгалтерського обліку в установах державного сектору з урахуванням гармонізації із бюджетною класифікацією, яка відповідає статистиці державних фінансів 2001 року (GFS 2001) [2, с. 11]. Зазначене спричинило появу нефінансових активів (НА) як специфічного об'єкту обліку у бюджетних установах, що обумовлює потребу дослідження їх об'єктного складу та методики обліку.

Так, до складу НА бюджетних установ належать: основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, довгострокові активи. У новому Плані рахунків в державному секторі №120 [3] та Порядку «Про затвердження деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в державному секторі» №1219 [4] НА представлено такими рахунками, як 10 «Основні засоби» та 11 «Інші необоротні матеріальні активи». Крім того, опосередковано пов'язаний з обліком НА є рахунок 13 «Капітальні інвестиції», який призначений для обліку витрат на будівництво, виготовлення, реконструкцію, модернізацію, придбання об'єктів основних засобів чи інших необоротних матеріальних активів, введення яких в експлуатацію на дату балансу не відбулося.

У разі надходження до бюджетної установи НА (основних засобів та інших необоротних матеріальних активів) їх оприбутковують за первісною вартістю (винятком є лише безоплатне передання, коли обліковується залишкова вартість), і вже, залежно від способу надходження, ця вартість може різнитися (табл. 1).

Таблиця 1 Первісна вартість основних засобів та інших необоротних матеріальних активів залежно від способу надходження

Спосіб надходження	Первісна вартість
Придбання за плату	Вартість придбання
Самостійне виготовлення	Собівартість виробництва
Безоплатне отримання від фізичних та юридичних осіб, крім суб'єктів державного сектору	Справедлива вартість
Внутрішньовідомче передання	Первісна (переоцінена) вартість
Отримання в результаті обміну	Залишкова вартість
Відсутність активного ринку	Умовна вартість

Джерело: [5]

До складу первісної вартості основних засобів та інших необоротних матеріальних активів входять додаткові витрати, зазначені у п.5 розд. II НП(С)БО в державному секторі 121 «Основні засоби» [5], зокрема витрати на транспортування, установку, модернізацію тощо, які збільшують первісну вартість, але не є цільовим фінансуванням, оскільки здійснюються за рахунок поточних витрат.

Бюджетна установа, яка планує придбати, створити або навіть поліпшити НА за рахунок загального чи спеціального фонду повинна відображати дані витрати як цільове фінансування. Тобто у разі надходження коштів для придбання за загальним фондом необхідно скласти наступне бухгалтерське проведення:

Дт 2313 – Кт 5411.

В разі використання коштів спеціального фонду для придбання чи створення НА необхідно вилучити з доходу суму витрат і відображаємо її на цьому ж рахунку:

Дт 7111, 7211, 7311 - Кт 5411.

У разі надходження активів від ліквідації основних засобів, якщо їх введено в експлуатацію не відразу після вилучення, також необхідно віднести дохід на субрахунок 5411 «Цільове фінансування», тобто необхідно скласти наступне бухгалтерське проведення:

Дт 7112 – Кт 5411.

У разі безоплатного надходження НА також складають бухгалтерське проведення:

Дт 7511 – Кт 5411.

Наступним кроком після відображення цільового фінансування та після введення об'єкта в експлуатацію буде зарахування первісної вартості до внесеного капіталу, в результаті чого складатиметься наступне бухгалтерське проведення:

Дт 5411 – Кт 5111.

Отже, капітал збільшується на вартість активу, що є однією з головних концепцій обліку НА у бюджетних установах.

Ліквідація, продаж, передання, встановлена нестача чи невідповідність критеріям визнання активом – все це є приводом для припинення існування НА. Відображення в обліку вибуття НА (основних засобів та інших необоротних нематеріальних активів) представлено в таблиці 2.

Таблиця 2 Відображення в обліку вибуття НА (основних засобів та інших необоротних нематеріальних активів)

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Списання основних засобів субрахунку 1116 у випадках, передбачених законодавством та внаслідок встановленої нестачі		
Списано нарахований знос	1411, 1414	10, 1116
Списано залишкову вартість	8411	10, 1116
Списано суми проведених дооцінок	5311	5512
Зменшення внесеного капіталу на вартість списаного об'єкта основних засобів	5111	5512
Списання інших необоротних матеріальних активів (крім об'єктів субрахунку 1116)		
Нараховано амортизацію у місяці вилучення (списання з балансу)	8014, 8114	1412
Списано вартість об'єкта	1412	11

Джерело: [6]

Таким чином, з прийняття нового Плану рахунків в державному секторі, облік не фінансових активів зазнав незначних змін. Так, витрати, пов'язані з придбанням, створенням, отриманням, спочатку необхідно віднести на цільове фінансування, а потім відобразити у капітальних інвестиціях з подальшим зарахуванням до внесеного капіталу. А списувати необхідно за таким принципом: на суму нарахованого зносу та залишкової вартості необхідно зменшити власний капітал установи, відображаючи накопичений фінансовий результат виконання кошторису.

Література:

1. Кондратюк І.О. Облік витрат на придбання не фінансових активів бюджетних установ: управлінський аспект / І.О. Кондратюк, О.О. Лондаренко // Фінанси, облік і аудит. – 2015. – Вип. 1(25). – С. 210-228.
2. Сушко Н.І. Реалізація реформ бухгалтерського обліку в державному секторі / Н.І. Сушко // Державний бухгалтер і аудитор. – 2012 - № 1 – С. 11-17.
3. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі [Електронний ресурс] : наказ МФУ від 31.12.2013 р. №1203. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE24938.html.
4. Про затвердження деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в державному секторі [Електронний ресурс] : наказ МФУ від 29.12.2015 р. №1219. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE28215Z.html.
5. Про затвердження національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. №1202. - Режим доступу : <https://buhgalter.com.ua/zakonodavstvo/natsstandarti-buhobliku-v-derzhavnomu-sektori/natsionalne-polozhennya-standart-buhgalterskogo-obliku-v-derzhavnomu-sektori-121-osnovni-zasobi/>.
6. Дорошенко М. Основні засоби «філософія» обліку / М. Дорошенко // Новий бюджетний облік. – 2017. - №4. – С. 3-8.